Дм. Донцов

Пасмиста гієна (Hyaena striata)

(розділ з нового підручника зоольогії)

Кожний знає, що є гієна: огидна з вигляду, труслива й підступна, має прикрий запах, лазить стадами, нападає із закрадки, переважно на слабих і в ночі, страшна обжора, сміється відразливим проймаючим сміхом.

Завдяки цим милим прикметам повстала (у арабів) лєґенда, що гієни — це закаптурені чарівники, великі грішники, які в день—люди, а в ночі - звірі, і приносять людям великі шкоди.

В наш гіпермодерний вік глузують з лєґенд, та — хто знає, може араби мають рацію? А може навпаки; може не гієни—закаптурені чарівники, а де-які „чарівники“ нашого громадського життя — в дійсності закаптурені гієни? І то якраз на Україні. У Гоголя бодай досить подібних постатей, що тільки виглядають як люди, а на ділі — є зовсім ким иншим. Коли Цирцея могла переміняти людей в звірят, то чомуб не можна було зробити навідворот?

Здогад не такий пустий, а в кожнім разі може помогти збагнути богато загадок нашого громадського життя.

Є ріжні поділи людности. За Марксом нпр. — суспільність ділиться, на шляхотних пролєтарів і недобрих буржуїв. За новою галицькою соціольогічною школою - суспільність ділиться на—бородатих і безвусих. Про поділ рішає не—як у марксистів—клясова приналежність, лише—метрика. Чим старша метрика—тим людина досвідченіша, шляхотніша, мудріша, авторитетніша і здібніша до займування всяких посад. Чим метрика свіжіша—тим людина анархістичніша й дурніша. Инша знова школа ділить громаду на верстви: тих, що вже наїлися, і тих, що хочуть наїстися. Психоаналітики бачать в суспільстві дві кляси: Едипів потенціяльних і кінетичних, перші—від уродження до 15 року життя, другі—від цього віку — до смерти. Радикальна (ментекаптольогічна) школа ділить світ на „людей“ і на „панів“ (або „царів та попів“). Тепер, коли царів вимордовано, а з „попами“ радикальні фільософи сіли до одного столу, ця схема трохи захиталася. Але новітні досліди ґеніяльного учня Карла Маркса, Карла Пушкаря, підставили замість „царів та попів“—„хвашистів“, і теорія залишилася в цілім своїм блиску. При чім (як це стоїть в радикальних трактатах) „люди“ діляться на тих, що „каміння товчуть“ і тих, що „дурниці плетуть“. Перші — „трудящі“ фізичної праці, другі — „трудящі“ праці розумової.

Є й інші поділи. Одна теорія ділить людей на віруючих і недовірків. Перші це ті, які щодня посилають Богові дяку за те, що „не зробив їх такими, як ті митарі“, і які що субо-

ти голосять анатему якомусь єретикові: раз Шевченкові, раз Лесі Українці, раз Франкові. Недовірки,—це ті, які затверділі в своїм невірстві, і отих єретиків ні виклинати, ані осуджувати не хочуть.

Та оті поділи трохи перестарілі. Бо ріжні типи в суспільності найкраще дадуться схарактеризувати не за тими прикметами, а за іншими: за психічним наставленням. При чім помічничою гіпотезою можуть служити якраз — оті арабські леґенди про закаптурених чарівників, чи закаптурених звірят.

На цю ідею впав був вже Микола Макіявель, який рівняв державного мужа з левом і з лисом. Перед упадком царату повстала теорія, що Росією правлять не дворяни, а закаптурені зубри (від них походить м. и. „зубровка"—з соломинкою, далеко приємніша від житнівки), а в наших часах вернув до цеї теорії Освальд Шпенґлєр, який розріжняв „травоїдів" і „хижаків" в людських суспільностях.

Мені здається, що—коли притягнути для дослідів якусь постать з зоольоґії, відразу виясниться маса загадок з нашого громадського життя. Тільки що я маю на увазі — не лева, ні лиса, а — гієну. Приймім цей здогад — і темне враз стане ясним!

Нераз такий громадянин виглядає (як гоголівська сотниківна) — мило й приємно, а на ділі — є гірш, як відьма. Нераз заховується так дивно, що не пояснити того жадним Карлом (ні Марксом, ні Пушкарем), — а приймім нашу гіпотезу про гієну, обернену в людину—і всі загадки щезають як дим від лиця огня.

От напр. є такий Мак-Дональд в Анґлії—премієр. Премієр — і тільки, а позатим—ані поет ані скрипак. Просто—премієр. Або є поет Шов, просто поет, а позатим — ані міністр, ані боксерський чемпіон. Просто—поет. У нас інакше! У нас лірик напр. є не тільки ліриком, але—й шефом партії або директором банку; критик—не тільки критик, а в межичасі візьме ножиці, витне щось з „Таймсу" — і є вже політик, що розвязує загадку „пакту чотирьох" чи "інфляції доляра"... Або, скажім, є хтось знаним повістярем, сексуаль-соціялістом і спецом від утопій і соняшних машин... Та цього йому замало — він конче мусить ще бути головою революційного уряду, а в хвилі відпочинку — шабесґоєм. Політик—в нагороду за пильність—конче хоче бути кооператором, кооператор—сенатором чи послом і пр., репортер—журналістом, журналіст — редактором власного журналу, редактор — конче й послом, посол — конче ще й президентом і т. д. без кінця. Хто має одну посаду—хоче другої, хто має дві—хоче третьої, хто має п, хоче п+1. При чім апетит зростає не тільки з їдою, але й з віком. Безвусі дістають право на кілька посад у виїмкових випадках, шляхом фамілійних звязків: коли хтось „в-женився" в патріціянську фамілію. Таке м. и. походження тутешніх „вундеркіндів". Тим жеж пояснюється цікавий факт галицького

життя—фамілійних редакцій, де пишуть рівночасно напр.— тато, мама й сини, або—брати й сестри і т. п. Як Моріц Кон з Бердичева, що зробив маєток в Америці, тягне за собою зі „старого краю" цілу родину, так і тут.

Хто щось має, то тримає вже міцно. Нераз вже й зубів не має, щоб вкусити смачний кусник, але — зі сіна не встане. Колиж його попросити уступити місце молодшому—почуєте, що молодший—„не має кваліфікацій".

Я досі стояв мов перед нерозрішимою загадкою перед цим зявищем. І Маркса читав, і радикальних фільософів перегортав, — і нічого не розумів. Може в нас дійсно такі ріжносторонні люди, що можуть все і знають все, що не потребують — як той Мак-Дональд, чи Шов, чи инший британський туман,—обмежуватися чимсь одним? Чи може дійсно нема у нас людей з „кваліфікаціями"? Алеж так було може колись. Тепержеж, коли кожний другий земляк є інженером від доріг чи масла, аргументи від „браку кваліфікацій" не переконують. Отже звідки ті апетити?

І ось тоді виринула в голові у мене арабська леґенда (в моїй інтерпретації) — і нагло мов блискавка освітила тяжке питання. Розгортаю Брема і інших славних зоольоґів і читаю:

Гієни є страшні обжори. Коли допадуться до жиру, навіть палицями тяжко їх відігнати від смачного кусника. Зїдають все до решти. Коли зїдять мало — хочуть більше, коли богато — хочуть ще.

Ось вам і розвязка загадки. Коли приняти леґенду про закаптурену гієну — то чиж нею не дасться пояснити отой ґаргантуївський апетит? Так як людина з солідною конструкцією, займає в трамваї — без жадних інших кваліфікацій—два а нераз три місця, так патріот з солідним апетитом — займає дві чи три посади. Біольоґічний закон і баста!

Підім дальше. Знаємо, що за рабіят був Мартін Лютер. Хочби ворожий світ був „повний чортів" (казав) — він його повалить. А валити збирався не що будь, лише — Рим, боровся з „Римлянами", як старі Ґермани з Варом в Тевтобурськім лісі. „На тім стою й інакше не можу" — гукав, і сповнив приречення. Абстрагуючи від слушности його науки, треба признати, що мав тверду голову, готов був іти в пекло і не відступати від свого. Гадаю, що це власне тому, що цінив щось вище за апетити і за страву. Випити—що правда — був не дурний. Але що до їжі... Знав річи важніші за неї. Звідти його упертість.

А як з нашими Лютерами?

У нас, буває, виступить такий Лютер чи Демостен та

... як гукне,
Не втямиш з ляку, деб сховався,
Таке було те пугало страшне!

(мовляв Глібів). Прінціпіяліст. Де Валєра! Так своїх прінціпів

тримається, як петлі шибеник — не відтягти. І нагло отой Лютер чи Демостен, що проти Пилипа Македонського гремів — рекляму йому робить, а Де Валєра—присягу королеві Джорджові складає і в руку його цілує. Або — як тресований лев — через обруч скаче, а домптер тільки пужалном тріскає. Цілого барана ковтнути хотів, а дістане кавалок скірки — то каже, що тим і винен задовольнитися кожний, хто реально думає.

І на цю загадку — нема відповіді, коли не заглянути до Брема. А у нього вже готова відповідь (в розділі про гієни):

В крайних випадках задовольняються гієни рештками, а іноді навіть сухою шкірою, а досить часто їх можна здибати на селянських дворищах як нишпорять в ямах з гноєм...

Плямисту гієну дуже легко освоїти. Як тільки чує, що надходить домптер, зачинає, тримаючись за ґрати, танцювати перед клітою, втішено вимахує хвостом і приймає задоволений приємний вираз лиця — як перед фотографом.

Така вдача правдивих гієн. Такаж — у людських масках: кусають і ревуть, а на кінці вимахують одні — хвостом, другі — білою хоругвкою, з „приємним виразом лиця".

Або буває таке: виламуються деякі анархістичні політики зпід загально-клікарської дисципліни і не йдуть до гурту. Стрясають повітря опозиційним ревом і навіть памфлєти на авторитети виписують. Поводяться, як розюшений бик на арені, верещать, мов павіян, якому крокодиль хвіст прищемив. Музика — хоч вуха затуляй, а на голові — фригійська шапочка: „свобода, рівність і братерство!"... І нараз приступає до анархіста хтось з більшости і вивязується розмова:

— А можеб ви пішли з нами до спільної мети, чи назустріч новій зорі?

— Я хочу перевернути світ, (гукає анархіст) і компромісів не приймаю!

— Чи не приняли би становище посла від Центрального Комітету Рідної Кліки?

— Я хочу перев..

— ... в білєтом першої кляси!

— Я хочу...

— ... з мандатом?

— Я хочу (по надумі рішучо): служити справі нації і пропозицію приймаю!

І стається чудо: той що Шевченка хвалив,— його анархістом лає. Хто на фарисеїв ремствував, з ними трапезу ділить. Хто проти рідних гієн кричав, присідає на задні лапи, і разом з цілим хором — пронизує повітря душу-роздираючим реготом тріумфуючої компактної більшости.

Знову загадка! Звідки така метаморфоза? Але розгорнім Брема і знайдемо:

„гієни вештаються малими зграями і стрясають" повітря пронизливим вереском. Але обридлива музика в тій хвилі вщухає, коли один верещака знайде жир"

Замість „музики", чуємо плямкання задоволених щелепів.

Або таке. Нераз ідете ви—Богу духа винні — вулицею, з чистим сумлінням, нічого лихого не сподіваєтесь. Коли нагло—зпід брами вискакує земляк і — лап вас за литку. І то нераз такий, що вчора цапки перед вами стояв, і цукор з руки їв; якого ви хвалили як шефа (редакції) за його шефство (хоч він не шевством, а кравецтвом займався—ножицями)....

І нагло — за литку... Знову—ніяким „клясовим підходом", ніякою психоаналізою не поясните собі: чого, за що, по що? Яка причина?

Незаступимий Брем і тут визволяє з усіх сумнівів одною короткою заввагою:

„гієна має незнищимий потяг кусати, вона кусає без жадної причини, часом навіть свого опікуна".

І все як на долоні. Що тут дошукуватися причин? Кусає без причини! Така вже гієнська вдача і баста.

В звязку з тим хапанням за литку, дивуєшся нераз способові „полєміки" де-яких авторитетів. Коли їх розгнівається, або напишете, що волієте від них Шевченка чи Франка, впадають в „шевську пасію". Тоді страшно взятися до їх часописів. Розгорнеш—і відразу такий сопух піде по кімнаті, хоч вікна відчиняй. А як перечитаєш — хутчій руки карболем вимий... Ви їм аргументи, ви їм про їх громадську діяльність,— а вони вам, що ваша бабця була відьмою! Ви доказами — а вони, що ви сиділи в тюрмі не за політику, а за те, що ковбасу зі страгана потягнули! Ви про суть—а вони донос на постерунок вшкварять. Коли такий авторитет розлючений,— нема йому стриму, забуває всі правила гри, копає ногою в живіт, кусає за вухо, око хоче видусити (коли суддя не добачає), плюється, бризкає слиною, а нераз—в розгарі річевої диспути—„штінкбомбу" кине. А коли впадете, — поволі числить до десятьох (бо він всяке повітря витримує)—і сам на полі бою — проголошує свою перемогу...

Для мене такий спосіб... „полєміки" все був дивний. Не звик до нього. Аж—прийшла мені щаслива думка заглянути до Брема, коханого, всезнаючого Брема і знов неясне стало ясним, туманне—виразним:

„Гієни поширюють поганий запах, нападають завше з засідки, а їх підступний вигляд стає ще огидніщим, коли (в люті) наїжують щетину"...

Чи потрібне якесь інше пояснення тій „полєміці?" Каліки не терплять некалік. Від гієни розходиться поганий запах... Чи не тому ненавидить вона всіх, які люблять, скажім, замісць запаху помий, запах кольонської води? „Гієна ходить огидною, кулявою ходою, і має викривлений хребет" (передні лапи довші)... Чи не тому нетерпить вона всіх, кому хребет не згинається? „Гієна залюбки нишпорить за їжою в гноївках"... Чи не тому казиться вона на всякого, хто не в гноївках шукає собі поживи?

Біольогічна причина. Про одного африканського ватажка,

що мусів прийняти представника Його Британської Величности, — оповідають, що заткав собі перед авдієнцією ватою ніс, такий „сморід“ виходив для нього від білого. Цілком як ми готові заткати носа при зустрічі з жовтим або чорним. Щось поза всякою льогікою... Я вже думав, чи не дасть нам пояснення—спектральна аналіза? Не лише сонце висилає проміння, а й людське тіло, кров. Наука знає, що певні роди промінів — висилаються певними, відповідаючими їм, хемічними складниками. Знаючи ті проміння, знаємо й хемічні складники тіла, яке висилає проміння. Чи не заступає нам нюх чи інтуіція (в психічнім житті) спектральну аналізу? Ними пізнаємо, чи психічні складники другого—притягають нас чи відштовхують, рідні нам, чи ворожі. Нюхом чи інтуіцією пізнає людина-людина—людину-гієну, з зігнутим хребтом, підступну, брудну, обжору, що риється в купах гною, що не зносить свіжого повітря. Гієна, знову, в людині—пізнає щось засадничо вороже цілій її атмосфері, всім її психічним складникам. Що дивного, що між цими ґатунками панує взаїмна відраза, яка й створила у арабів леґенду про людей-гієн—злих чарівників?

М. и. тим пояснюється, чому наші гієни відразу вітрять чужака, і до себе не допустять, хочби в добрі йшов до них. Натомість свого—пізнають здалека. Коли хто належить до „гієнид“, чи то буде hyaena striata, чи crocuta, чи brunnea, чи інша — її зараз приймуть до гурту і простять, хочби навіть зпід самісінького носа потягла їм найсмачніше кінське копито або найдовший хвіст. Бо „свій“ не пахне кольонською водою 4711 і—не зважаючи на опозицію, зпід гієнської дисципліни ніколи не вирветься, авторитети завше шануватиме, дасть себе їм запровадити хочби до гноївки.

Тут ми зачеркуємо ще одну цікаву прикмету нашого суспільного життя, якої — знов таки — без Брема не розвязати. А саме—питання „єдиного фронту“. Як відомо — засада Нового Ковчегу („єдиного фронту“ чистих і нечистих) — є незрушимою доґмою у нас. Сто разів можна доводити примірами історії, що дурниці єдині фронти: що не єдиним фронтом вратувалася Франція в 1793 році, що не єдиним фронтом перемогла своїх і чужих Жанна Дарк, що не єдиним фронтом — а навпаки, в супроводі страшної горожанської війни — відбив большевизм інтервенцію,—все це на земляків не ділає. Їм давай єдиний фронт—панацею!

Патольогія? Цілком ні, — біольогія. У — (прошу вибачити, знова у) Брема читаємо:

„Гієни ходять зграями і виють. Ледві залунає один такий крик, як на нього відгукнуться зараз инші гієни і в найкоротшім часі збереться їх ціле стадо“.

Стадами й полюють, не одинцем.

Гієна бо знає, що духом упосліджена, не має ні сили тигра, ні мудрої хитрости (не дрібного хитрунства!) лиса, за яку вирізнив його Макіявель. І тому—воліє ділати отарою. Як вовки—бачуть свою силу в масі, в чисельній перевазі, в ко-

лєктивнім вереску; в порівнанні з ними навіть блоха — є лицарем.

Цею привичкою лазити стадами — пояснюється м.и. замилування наших „чарівників“ до всяких збіговищ: до засідань, комітетів, ювилеїв, обходів, парад, нарад, комерсів, свят, колєгій, анкет, отворень і відслонень, партійного життя, і похоронів, коли голосним співом виражають свою небрехливу радість, що нарешті той чи инший високоповажаний небіжчик, для свого (і инших) спокою — переселився з царства земного до царства небесного. Не означає це повної однодушности. Нераз— серед цих вовкулаків наступає страшна сварка (це буває при розділі мандатів перед виборами). Тоді виступається з партії, приступається до иншої, виливається на голову суперника цілі цебри помий, видається летючки для взаїмної компромітації і т.д. Але й це не нарушує загального стилю цеї species. Брем пише:

„Коли гієни допадуться до ласого кусника, вачинається серед цілого столковиська взвятий бій. Лунають такі войки, крики і регіт, що забобонному вдається, що вирвалися з пекла всі чорти“.

Іти одинцем — закаптурені гієни бояться (свого роду— агорафобія, страх широких перспектив), ліпше „у купочці“. Іти одинцем, пропаґувати якусь ідею, яка ще не знайшла „загального признання“ — нема дурних (ми—демократи!). Ліпше до партії. До якої—все одно, це річ припадку і „конюктури“. Найбільш переняті колєктивним духом і громадською дисципліною закаптурені гієни належать і до двох партій нараз. В цім краю, де належність до гурту є найвищою ознакою карности і пошанування авторитетів, належність до двох партійних гуртів — ніколи не береться за зле. Навпаки. Хочби ті гурти собі взаїмно очі видряпували. За труною такого здисципліновaного „надчарівника“, прихильники несуть— свічку і кочергу. А моляться в великім скупченні — за Савла, який ставши Павлом, не перестав бути Савлом, і думають: „коби й мені так“...

Повторяю, вибір партійного прапору—справа менш важна. Важно не те, що на прапорі написано, а сам прапор. Чому він нераз має такі старі написи? Чому несе ідеольогію, давно розложену робаком часу? Чому прапор з самих дір складається, мов швайцарський сир, а пахне — як лімбурський?

І на це відповідає Брем: тому, що гієни не тілько люблять все протухле, але й живляться звичайно—стервом.

У тогож Брема читаємо, що

„гієни скрадаються на вшпиньках, виходять на лови в ночі по заході сонця, готові на перший підозріляй звук знову втікти до своїх печер і нор“.

І цим прекрасно пояснюється політична тактика закаптурених гієн, які приняли маску людей. Вони ніколи ніякого посунення не роблять отверто, ходять тихцем, уникаючи виступати отверто з якимсь пляном чи думкою. Коли їм треба щось лянсувати, то роблять штучну тьму: огортають себе такою димовою заслоною з енунціяцій, комунікатів, заяв, застережень,

— що й всевидюче око не вгледить, куди партійний корабель прямує. На війні—димова заслона ховає рухи кораблів перед неприятелем, у наших „чарівників“ —перед власним громадянством. А коли, не зважаючи на димові заслони, десь хтось відкриє „курс“ і забє на тривогу („на мілину їдете“), то наступає власне те, про що писав Брем: на перший підозрілий звук сполошені гієни тікають до своїх нор, — і по всьому. Стерно повертається на 180°, в инший бік. А винний є—стерничий, який не дочув капітанського наказу. Зрештою останній все має оправдання: або спав, або в ремі грав...

Дивуєшся часом, чому-то, напр., так рідко заявляються закаптурені гієни проти всякої сили: напр. проти Совітів. Таж там такі річи відбуваються, що Данте й Де-Костера перелякатиб можна. А вони — на „габт ахт“ перед Совітами стоять, або — коли це ментекаптольогі радикальні — „моральної поправи“ Сталіна дожидаються, мовляв — „всеж таки за Збручем 160 міліонова совітська держава, требаж з тим фактом числитися!“

Ленін не числився з 120 міліоновою царською державою, ні з монархами, що панували тоді в Европі. Мусоліні з демократією не числився, а гієни з усіми числяться... Числяться з жидами, черевики їм чистять, хочби вони їм в лице плювали. Що за знак?

І знов у Брема все розяснюється: таж гієни „ходять на вшпиньках“,

„вони нападають лише на самітних мандрівників, на знеможених людей, на звірів, які не здолають належно боронитися, на хворих і сплячих“

Ніколи на сильних!

Доки якийсь порядок, суспільна верства (як Совіти, міжнародне жидівство) сильні, — гієни їх не чіпають, мають респект. Але хай захитається якийсь порядок, і гієни — вже на пляцу: як кандидати на міністрів і вождів, готові обійняти спадщину по тім, кого не валили...

Подив до пястука і нагая у „гієнид“, у деяких з найбільш репрезентативних членів, такий великий, що вони клячать не тільки перед нинішньою але й вчорашньою силою; що вони напр. Петра І досі під небеса підносять і Катерину ІІ, які приборкали „харцизяцьку“ Україну, тай Шевченкові пальцем кивають, на що ремствував на Петра, якого нападок на заслання Кобзаря запроторив... Шевченко в кайданах — гієнам не імпонує. Їм імпонує рука зі скиптром.

При тім всім гієни — великі патріоти. Так привязані до своєї гноївки, що від неї не відігнати їх жадним маревом, якеб прекрасне воно й не було. Дивіться — кажете їм — на захід сонця, хоч на хвилину піднесіть морди над вашу кучу! Захід — то Ніцше, то Шпенглєр, то Клємансо, то новий Рим, то Сорель, то дзвін алярму, що будить сплячих! Шевченко—його відгомін у нас...

Гієн це не зворушує, їх зоря — в гної. Ніцше—різун,

Шевченко—анархіст і дурень (якого мало били), Ібанез—слабий письмака (куди йому до Ісаїва), Бензен (нехай і католик), — а ніщо поруч Зощенка; фільософії гнилого заходу не потребуємо: маємо „Ой, дана“ і „Ми руські хлопи радикали“ та ще Молодих Каменярів“... А замість Бернаносів і Мерсє — прочитайте-но В. Маковського — „Вісти з того світу“, най Франциз Асизький сховається!

На заході гремить нова доба, отвирається нова невідома сторінка історії, гине смертельно ранений світ гроша, вигоди й утопії корита (буржуазного чи соціялістичного), родиться доба героїзму, віри й характерів, але закаптурені гієни уперто дивляться в діл і славлять свій загуменок... Бо гієни (о, Брем!) роскошують в кепським повітрі, в ямах з гноєм і не терплять свіжого подуву. Герметично замикаються в своїм загумінку — найкращім для них на світі.

А коли навіть трохи того свіжого повітря зачерпнуть, коли запізнаються з тим Заходом, чи з подорожі, чи з книжок, нічого в нім не знаходять (немає запаху рідної кучі!). Як та безрога Глібова, що

...в панський двір залізла,
Посновигала там
По всім куткам,
На смітнику кісток погризла,
Полежала в багні,
Як слід свині,

й до дому повернула: — мабуть там чудеса? — питаються її — Та де, відповідає:

Брехня! Не слухай! Яж була
І їла й пила,
Всі заходеньки обходила
І смітник, і суточки,
А доброго нічого там не вздріла,—
То тільки вигадки дурні!

і пише: про упадок Заходу, про моральний розклад Німеччини, і завертає очі до 2-го, 3-го чи жидівського інтернаціоналу, і співає „Ой, дана“, і нової зорі в смердячій рідній кучі шукає...

А деж тут Брем, спитають мене? І тут — Брем. Бо гієна, по грецьки буде huaina, від hus (свиня). Походження одно, одні й замилування

А найогидніше вже коли — як пише Брем — гієни зачинають полювати не тільки на недужих, а просто на дітей.

„Гієни — пише Брем — нераз хапають малі діти, наслідуючи людський голос і звабльоючи їх таким способом до себе“.

І біда тому, хто збаламучений удаваним людським голосом гієни, або зголоднілий пристає до них. Нема тому рятунку: лишиться з висушеним мозком, із зломаною волею й характером, з навіки викривленим хребтом..

Гієни грізні лиш числом і пекольним вереском, який лякає хитливих.

А, ви пропаґуєте мораль насильства, ви проти гуманности? ви—людоїди!.. (і крадьки хапають вас за ноги).

— Ви проповідуєте вічну боротьбу між живими? — Це варварство!.. (і клацають зубами, заїдаючи стерво).

— Вас не кортить встромити носа в гноївку? — Ви ломите єдиний фронт!

— Затикаєте носа перед гієнським сопухом? Ви не шануєте рідних авторитетів!

і виють, і виють, — аж сміх бере!

—

Хоч як лящить те скавуління, та вже наступає світанок. Минає ніч, близиться день, гієни мусять тікати в свої нори, бо на шлях вийдуть люди, з простими, не викривленими хребтами.

Лиш не давати себе оглушити виттям тих стервоїдів. Не боятися їх — і вони хутко навчаться стояти цапки і весело махати хвостом.

З „приємним" виразом лиця. Оскільки щось взагалі у гієни може бути приємне.

Володимир Остапів.

Кольпортерове хожденіє по мукам

(Фейлєтон.)

Волинь — нерозгадана країна „найнеможливіших можливостей", головокружних еволюцій. Сама назва „Волинь", чи не від цього походить, що колись було тут багато волів, але назва ще й сьогодні „не перестаріла", бо мимо всього найдете тут ще поважне число „волів", для яких ярмо — це життєва потреба. Це вступ, а тепер до річі:

Чи Ви бачили колинебудь заступника українського журналу?...

Отже, коли ви його бачили, то дуже легко буде вам уявити собі мене.

Я є заступником „Вістника". Моїм терєном ділання є Волинь, вірніше її серце Луцьк. В Луцьку є багато т. зв. інтеліґенції, яка виявляє подивугідне зацікавлення українським культурним життям (коли це нічого не коштує), жаль тільки, що „тяжкі часи", як признають самі волинські громадяне, кидають цьому зацікавленню важкі колоди.

Я відчуваю, який погляд повний погорди посилаєте мені Ви, Шановні Читачі, за ці симпатії до наших бідних волинських громадян, але може факти переконають Вас.

Якраз на сам великий тиждень, щоб тим краще спокутувати свої гріхи, я відложив був своє „хожденія по мукам", себто по т. зв. наших післяплатниках. Узброєний в легітимацію, в довжелезний спис довжників і в камяну терпеливість, вирушив я гарного ранку в похід, повний надії.

Дріжачим від зворушення пальцем стукаю в двері одного з післяплатників, що перший на списі і мені по дорозі. За дверима різкі кроки.

— Заходьте!

Передомною священник. Здивовано глянули на мене очі зпід сивавих брів.